

De Ketting

De Ketting

Alexandra

Schrijver: Alexandra
ISBN 9789464803693
© 2023 Alexandra
Foto omslag: freepik.com
1^e druk – 2023

Hoofdstuk 1

De trein rolde langzaam spoor vijf binnen van het Amsterdamse Centraal Station. Kees Buisman stapte uit op perron 2 en wierp een blik op de stationsklok. Het was vrijdagavond klokslag negen uur. Ruim vijf uur had de trein erover gedaan om hem van Heerlen naar Amsterdam te brengen en in de drukke stationshal wemelde het van de mensen. Hier en daar zag Kees reizigers met hun Friese doorlopers op hun rug gebonden. De grachten in Amsterdam waren bevroren en er werd geschaatst op het ijs. Het ijs op het IJ was zo dik dat auto's over de dikke laag reden richting Amsterdam Noord. De schaatskoorts was in Nederland in alle hevigheid losgebarsten. In de afgelopen week was eindelijk na een afwezigheid van twaalf jaar weer een Elfstedentocht georganiseerd in Friesland. Via de radio had Kees het verloop van deze barre tocht kunnen volgen. Met een totale tijd van elf uur en negen minuten was deze bijzonder zware tocht gewonnen door de Leeuwarder Karst Leenburg. Kees had het een ongelofelijke prestatie gevonden. Zelf beheerste hij het schaatsen niet. De hoop om goed te kunnen schaatsen had hij als kind, na een aantal flinke valpartijen op het ijs, opgegeven.

Kees werkte in de omgeving van Heerlen in een van de kolenmijnen. Het werk was zwaar en niet zonder gevaar, maar het betaalde wel zeer goed. Hij werkte al zeven jaar in de mijn. De eerste jaren van zijn huwelijk had hij als machinist gewerkt aan boord van een van de schepen van

de Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij. Hij had mooie verre reizen gemaakt en was vaak meerdere maanden van huis geweest. Maar het gemis van zijn gezin was te groot geworden. In het Algemeen Handelsblad had hij een advertentie gelezen dat er mijnwerkers werden gezocht in de provincie Limburg. Dit betekende werken in ploegendiensten van twee weken in de mijn gevolgd door één week verlof. Tijdens de ploegendienst kon hij verblijven in een gezellenhuis, waar ook internationale arbeiders verbleven voornamelijk afkomstig uit Spanje, Italië en Turkije. In de vrije week kon Kees dan terugreizen naar Amsterdam om bij zijn gezin te zijn. Hij had de baan dan ook graag aangenomen.

Terwijl hij langs de Prins Hendrikkade liep, kroop hij diep in zijn jas. De gure wind blies vanuit het noorden een ijzige melodie. Nog ongeveer een kwartiertje lopen en dan zou hij weer thuis zijn bij zijn vrouw Els en hun drie dochters. Toen Kees eenentwintig was, brak hij bij een ongeval zijn pols. In het ziekenhuis werd zijn pols in het gips gezet. Els, die verpleegkundige in opleiding was, had een mitella voor hem gevouwen, waarin hij zijn arm kon laten rusten. Ze werden op slag verliefd en nog geen jaar later trouwden ze. Ze kregen drie prachtige dochters: Magda, inmiddels een jongedame van zeventien jaar, Anna, die dertien jaar was en het evenbeeld van Kees, en ten slotte was er nog kleine Elisabeth, die ze altijd Lisa noemden en tien jaar was.

Magda wilde de volgende dag Dirkjan, haar vriend aan de familie voorstellen. Zoals elke bezorgde vader maakte

Kees Buisman zich zorgen om de toekomst van zijn kinderen. Natuurlijk wist hij dat het niet lang meer zou duren voordat zijn oudste een huwelijkskandidaat zou vinden, maar het kwam toch onverwacht snel. Dirkjan was opgegroeid in een goede familie dat op de Herengracht een timmermansbedrijf runde. Hij kon over een paar jaar het bedrijf, dat al twee generaties in de familie Veldse was, overnemen van zijn vader. Kees had deze informatie van zijn vrouw vernomen, dus financieel gezien hoefde Kees zich geen zorgen te maken om zijn dochter Magda. Maar bovenal wilde hij dat ze gelukkig zou zijn, zoals hij al jaren was met Els."

Kees sloeg de hoek om van de straat waar het gezin op de derde verdieping van het eerste gebouw woonde. Voordat hij zijn huissleutel uit zijn jaszak kon halen, ging de deur van het trappenhuis al open en stond de kleine Lisa klaar om in de armen van haar vader te springen. Dit was een vast ritueel bij thuiskomst, met een dikke kus op haar voorhoofd en een grapje over waarom ze nog niet in bed lag. Anna stond op van de ronde eettafel om hem te begroeten toen hij de gezellige woonkamer binnenkwam.

De warmte van de grote ronde oliekachel voelde goed. Kees deed snel zijn jas uit en nam plaats in zijn stoel, tevreden om zich heen kijkend. De olielampen waren aangestoken en zorgden voor een sfeervolle verlichting in de kamer. Lange, donkere velours gordijnen hingen voor de ramen en de muren waren strak behangen met een zachtgroen patroon. Op de schoorsteenmantel stonden verzilverde lijsten met babyfoto's van de kinderen en hun trouwfoto. De schouw achter de kachel was betegeld met

Delftsblauwe tegeltjes die samen een prachtig jachtafereel vormden. Magda was druk bezig om haar jurk te strijken en klaar te maken voor de belangrijke gelegenheid de volgende dag. Els Buisman kwam uit de keuken waar ze verschillende hapjes had voorbereid om te serveren tijdens het bezoek van Dirkjan. De familie Buisman ging in de woonkamer zitten en deelde hun ervaringen van de afgelopen twee weken met elkaar.

Kees luisterde aandachtig naar Anna. Ze vertelde over een kookles op de openbare werk- en leerschool voor meisjes in de tweede klas, waarbij ze per ongeluk haar aardappels had laten aanbranden. Als straf had de lerares haar honderd keer op het schoolbord laten schrijven dat ze geen eten mocht verspillen. Anna imiteerde de lerares door haar lippen te tuiten, wat zo grappig was dat de hele familie erom moest lachen. Eindelijk was Magda klaar met het strijken van haar jurk. Kees vond dat het tijd was voor het gezin om zich klaar te maken voor de nacht. De meisjes gaven hun beide ouders een kus en wensten elkaar welterusten. Kees keek trots naar Els en gingen ook naar de slaapkamer.

Op het afgesproken tijdstip ging de deurbel en trok Kees aan het touwtje om de deur te ontgrendelen, terwijl Dirkjan de voordeur openduwde. Magda was duidelijk enorm zenuwachtig. Kees Buisman stond boven aan de trap en verwelkomde Dirkjan, die gekleed was in een gestreept krijstreep pak met daaronder een wit overhemd. Met zijn haren glad in een scheiding gekamd en zijn snorretje volgens de laatste mode, zag hij er met zijn eenentwintig jaar uit als een knappe jongeman. Els en

Anna waren direct gecharmeerd van zijn verschijning. Toen ook Lisa hem had begroet, vroeg ze aan haar vader of ze naar haar kamer mocht om het boek waar ze in was begonnen, verder te lezen. Kees vond het prima en ze ging naar de slaapkamer die ze deelde met Anna.

Kees had zijn arm gemoedelijk om de schouder van Dirkjan geslagen en de twee stonden uitgebreid te praten bij de kachel. Moeder liep rond met een dienblad hapjes en wierp heimelijke blikken naar Magda. Dirkjan bood meneer Buisman een sigaar aan, hoewel Kees eigenlijk niet rookte. Ondanks dat hij door het werk in de kolenmijn regelmatig last had van hevige hoestbuien, stak hij de aangeboden sigaar toch aan.

Kees vertelde stoere verhalen die hij als matroos had meegemaakt. Hij vertelde hoe geweldig hij de doortocht van het Panamakanaal had ervaren, over de zwoele zomeravonden in de haven van Havana met zijn kleurrijke huizen en exotische geuren. Maar ook hoe hij, toen het schip voor anker lag voor de haven van New York, was ontsnapt aan een aanval van een school haaien toen hij met wat maten aan het zwemmen was. De nog aanwezige bemanning aan boord had ze net op tijd kunnen waarschuwen. Aan de andere kant van het schip waren de haaien gespot en de mannen waren snel via de touwladders omhoog geklommen. Ademloos had Dirkjan geluisterd naar de verhalen.

Een paar uur later werd Lisa geroepen om netjes gedag te komen zeggen. Zodra Dirkjan de deur achter zich dichtdeed, zag Kees dat Magda vreugderondjes stond te

dansen. Ze was helemaal in de wolken dat haar ouders het zo goed konden vinden met haar vriend en babbelde honderduit over haar toekomst.

Ruim twee weken na de kennismaking met Dirkjan werden Kees, zijn vrouw en Magda uitgenodigd bij de ouders van Dirkjan. Onder de indruk stapten ze het statige grachtenpand binnen dat drie verdiepingen telde en zich boven het bedrijf van de familie Veldse bevond. De grote deur met bronzen klopper gaf toegang tot een gigantisch geplaveide hal en aan het plafond met ornamenten hing een prachtige kristallen kroonluchter. Via de marmeren trap kwamen ze op de tweede verdieping waar de slaapkamers zich bevonden. De derde verdieping was gereserveerd voor Dirkjan en zijn toekomstige gezin. Meneer en mevrouw Veldse gingen de familie Buisman voor naar de salonkamer en ze namen plaats op de comfortabele Chesterfields-banken.

De butler serveerde koffie en voor de heren schonk hij een Franse cognac in een verwarmd glas. Hoewel de familie Buisman niet zo welgesteld was als de familie Veldse, hadden ze hun kinderen zo goed mogelijk opgevoed. Magda was dan ook goed bekend met de etiquette van de betere kringen in de samenleving. Het was meneer en mevrouw Veldse niet ontgaan wat een schoonheid Magda was en tijdens dit bezoek stemden ze dan ook in met het voorgenomen huwelijk. De beide ouderparen waren het erover eens dat er zo snel mogelijk een verloving moest komen en dat het huwelijk aan het begin van de zomer van het volgende jaar moest plaatsvinden.

In de daaropvolgende maanden bezocht Dirkjan zijn toekomstige verloofde regelmatig en nam haar vaak in het weekend mee uit. Dirkjan had kaartjes gekregen voor de eerste geluidsfilm die in het Tuschinski-theater aan de Reguliersbreestraat werd vertoond. Het was een Amerikaanse muziekmovie. Het enorme Wurlitzer-orgel naast het grote filmdoek speelde de filmmuziek. Magda was zeer onder de indruk van de luxe uitstraling van het theater. Het prachtige pand opende zijn deuren in 1921 en bleek een aanwinst te zijn voor het diverse uitgaanspubliek in Amsterdam. De ruime foyer was verfraaid met prachtige, handgeknoopte tapijten, vervaardigd door de "Koninklijke Verenigde Tapijtfabrieken" in Deventer. De grote zaal was sfeervol ingericht met comfortabele fauteuils bekleed met diep rood velours en de balkons hadden dubbele fauteuils voor verliefde koppels. Na een bezoek aan het toilet gniffelde Magda zachtjes tegen Dirkjan dat ze nog nooit zo'n luxueus toilet had gezien. Na de film genoten ze samen van een drankje in een van de Grand Cafés op het Rembrandtplein.

Een paar weken later bezocht het verliefde paar het beroemde theater Carré aan de Amstel. Het theater uit de negentiende eeuw was nieuw leven ingeblazen door er internationale voorstellingen te houden met opera, operette en variété. Die avond werd de Italiaanse opera "Luisa" opgevoerd, met de beeldschone Italiaanse Giuseppina Cobelli in de hoofdrol van Luisa. Haar prachtige stem bracht Magda tot tranen. Na de voorstelling bemachtigde Dirkjan een handtekening van

de sopraan en gaf deze aan Magda. Op zondagmiddagen na de kerk gingen ze vaak wandelen in het Vondelpark, om vervolgens een kopje thee te drinken in het theehuis in het centrum van het park.

In juli was het dan eindelijk zover, de dag van de verloving tussen Magda en Dirkjan. Het was een mooie zonnige dag en er was een prachtige feestzaal afgehuurd. Kees schudde de handen van familieleden van zowel de familie Veldse als die van de familie Buisman die waren uitgenodigd. Ook enkele zakenrelaties van het bedrijf Veldse waren aanwezig, evenals Dominee Ruiters om zijn zegen te geven aan het jonge paar. Kees glimlachte van trots toen hij zag hoe gelukkig zijn dochter Magda en Dirkjan eruit zagen op deze speciale dag.

Aan de lange tafels werd een heerlijk driegangenmenu geserveerd en het hele gezelschap stond op om een toast uit te brengen aan het verliefde paar. Magda zag er adembenemend uit in een donkerblauwe fluwelen jurk met franjes en om haar hals droeg ze een lang parelsnoer dat aan het einde in een losse knoop hing. Onder luid applaus van het gezelschap schoof hij een prachtige verlovingsring met een diamant om haar vinger. Stralend van verliefdheid kuste ze hem op zijn wang.

Na het diner zette het orkest een Charleston in en had met deze populaire dans onmiddellijk het ijs gebroken en de dansvloer gevuld. Tot in de kleine uurtjes werden de gasten getrakteerd op lekkere hapjes en drankjes onder het genot van mooie dansmuziek. Nog dagenlang was de verloving het gesprek van de dag in de wijk waar de

familie Buisman woonde. Enkele bevriende buren waren uitgenodigd en hadden het feest beschreven als één groot Hollywood gebeuren.

Kees Buisman liep door de inmiddels verlichte straten van Heerlen. Het was al donker en het begon zachtjes te regenen. Hij zette de kraag van zijn jas nog even goed op en stapte stevig door, omdat de winkels op het punt stonden te sluiten. Een tijdje geleden had hij een schitterende ketting gezien in de etalage van de goudsmid. Het perfecte huwelijkscadeau voor zijn dochter. De juwelier wilde zijn zaak al bijna sluiten toen Kees naar de ketting in de etalage wees. Hij liet Kees binnen en legde de ketting voor hem neer op de toonbank. De gouden schakels waren in elkaar gevlochten en in het midden hing een vergulde hanger met een smaragd in de vorm van een hart. Het was een uniek sieraad, door de goudsmid zelf ontworpen en gemaakt. Hij verzekerde Kees ervan dat hij er geen kopie van zou maken, zodat het sieraad exclusief zou blijven. De juwelier pakte het cadeau mooi in en Kees rekende af. Het had hem een klein fortuin gekost, maar hij had elke week als hij zijn salaris ontving een klein bedrag apart gelegd. Hij zag zijn dochter al voor zich op haar huwelijksdag met dit sieraad om haar hals. Het cadeau stopte hij weg in zijn jaszak. Hij groette de winkelier, verliet de zaak en liep weg in de inmiddels stromende regen.

Na het werk spraken Kees en zijn maten regelmatig af in de kroeg om een biertje te drinken en een potje biljart te spelen. Zijn vaste collega's waren vijf mannen uit de

omgeving van Heerlen. Daarnaast waren er nog Bart uit Zwolle, Piet uit Utrecht, Willem uit 's-Hertogenbosch en natuurlijk Benjamin. Benjamin was de jongste van het gezelschap en oorspronkelijk afkomstig uit Keulen, Duitsland. Zijn ouders waren overleden en als vijfjarige was hij door zijn tante bij een kindertehuis achtergelaten. Gedurende zijn tienerjaren had hij meerdere tehuizen gezien. Uiteindelijk was hij weggelopen en had hij elk baantje aangenomen om te kunnen overleven. Toen hij vijftien was hoorde hij dat er in de kolenmijnen in het Nederlandse Limburg jonge jongens werden gezocht vanwege hun tengerheid en hun vermogen om door smalle openingen in de mijnen te kruipen. Kees stapte de kroeg binnen en zag zijn maten al aan de bar zitten. Hij bestelde zijn biertje en mengde zich snel in de gesprekken. Een paar uur later luidde de barman de bel voor de laatste ronde en verlieten de mannen het café, ieder op weg naar zijn eigen kosthuis.

De volgende ochtend stapten Kees en zijn maten in de mijnwagon die hen naar het eerste niveau van de mijn bracht. De vorige ploeg was net naar buiten was gekomen. Kees zette zijn helm op en controleerde de lamp die aan de helm bevestigd zat door er even zijn hand voor te houden. Vervolgens knoopte hij een doek voor zijn mond tegen het stof. Via een touwlift daalden ze af naar het derde niveau van de mijn. Aangezien er maar twee mensen tegelijk in de lift pasten, duurde het wel even voordat het hele team beneden was.

Na de lift moesten ze nog ongeveer vijftig meter door een nauwe gang lopen die door de vorige ploeg zojuist was

gestut. Het was de taak van Bart uit Zwolle om met behulp van lichte explosieven de gang verder door te breken. Tijdens zijn dienstitijd in het leger had Bart zich gespecialiseerd in dit gevaarlijke karwei. Vakkundig begon hij de kleine dynamietstaven met elkaar te verbinden. Daarna wikkelde hij het roodzwart gekrulde snoer af en sloot hij dit aan op het ontstekingsmechanisme. Hij riep tegen de mannen dat ze een veilige afstand moesten houden alvorens hij de explosieven tot ontploffing bracht. Nog voordat Bart de ontsteking kon indrukken, begon de grond hevig te schudden.

“Aardbeving!!!” riepen de mannen in paniek en overall vielen brokstukken naar beneden. Toen de wolk stof neerdaalde zag Kees de verschrikkelijke ravage die de ramp had veroorzaakt. Hij kon zijn lichaam niet bewegen, een grote zware balk, die de vorige ploeg gebruikt had om te stutten, was dwars over zijn borstkas gevallen. Kees zag Benjamin naast hem zitten en probeerde uit alle macht de brokstukken te verwijderen en de balk van Kees zijn borst te duwen. Verderop zag hij de roerloze lichamen van Willem en Piet onder het puin liggen. Een paar meter bij hen vandaan konden ze van achter een muur van puin de stemmen horen van twee van de Limburgers. Hij hoorde Benjamin roepen dat hij in orde was, maar dat er snel medische hulp nodig was. Benjamin had geprobeerd om de enorme balk wat te liften, maar het was gewoon te zwaar voor de jongen. Kees voelde een enorme druk op zijn borstkas. Hij had meerdere ribben gebroken en één daarvan doorboorde

zijn rechterlong, waardoor zijn ademhaling steeds moeilijker werd.

Kees mompelde tegen Benjamin dat hij zijn einde voelde naderen en fluisterde naar Benjamin om het pakje wat in zijn rechter jaszak zat te pakken. Hij vroeg Benjamin het pakje, dat het huwelijksgeschenk voor zijn dochter Magda was, naar Amsterdam te brengen en tegen zijn vrouw Els moest hij zeggen dat hij van haar hield en dat ze sterk en moedig moest zijn voor de kinderen. Daarna stokte Kees z'n ademhaling en sloot hij voor de laatste maal zijn ogen. Huilend en vloekend uit onmacht stortte Benjamin zich op het levenloze lichaam van de man waar hij zo naar op gekeken had. Vanaf de eerste dag dat ze elkaar hadden ontmoet, konden die twee het, ondanks het leeftijdsverschil, erg goed met elkaar vinden. Kees was voor Benjamin een beetje de vader geweest die hij had moeten missen in zijn leven en misschien was Benjamin voor Kees wel de zoon geweest die hij nooit had gehad.

Met al zijn kracht begon Benjamin een opening te maken in het ingestorte gedeelte van de gang waar de twee Limburgers zich bevonden. De Limburgers waren aan de andere kant begonnen met het verplaatsen van het puin en de houten balken. Er scheen een flauw licht door het puin. Toen het gat groot genoeg was voor Benjamin, perste hij zich door de smalle opening en viel snikkend in de armen van één van de Limburgers. "Ze zijn dood, hartstikke dood," bleef hij maar herhalen.

Brandweereenheden uit de hele omgeving kwamen ter plaatse toen bekend werd dat er een ramp had